

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2020.10.26>

Керноз Н.Є.

*старший викладач кафедри цивільного, господарського права та процесу
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

Пророченко В.В.

*студент юридичного факультету
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

ПІДСТАВИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Постановка проблеми. Новелою конституційної судової реформи 2016 р. в Україні стало закріплення в Основному Законі дії адміністративних судів із метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин [1]. Необхідно зауважити, що з 01 вересня 2005 р. тільки в адміністративному процесуальному законодавстві в ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV (далі – КАС) [2] проголошувалися такі засадничі положення, як критерії оцінки, що повинні були перевіряти саме судді адміністративних судів, на відміну від інших судів, під час розгляду справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення

(дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку, які дослівно законодавчо відтворені в ч. 2 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України в редакції Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 р. № 2147-VIII (далі – КАС України, Кодекс) [3] і які відображені в законодавчій регламентації їх як національних принципів судочинства в усіх процесуальних кодексах України.

Нова засада адміністративного судочинства – неприпустимість зловживання процесуальними правами – вбачається в положеннях ст. 8, 19, 22, 23, 41, 42, 55, 68 Конституції України [1], основним навантаженням якої має стати неприпустимість порушення прав і свобод осіб під час здійснення правосуддя при реалізації своїх процесуальних прав і свобод.

Зазначене, по-перше, спрямоване на забезпечення передбачуваності процесуальної поведінки сторін спору: спонукатиме учасників судової адміністративної справи до добросовісного здійснення ними своїх процесуальних прав при наданні доказів під час доказування; по-друге, слугуватиме унеможливленню отримання процесуальних

переваг недобросовісної сторони спору, по-третє, сприятиме рівності сторін перед законом і судом.

Європейські конвенційні стандарти правосуддя – справедливий, неупереджений і своєчасний розгляд і вирішення судових справ – вписані законодавцем як завдання адміністративного судочинства в Україні, але зазначене стане можливим за умов:

1) законності як правильного застосування норм матеріального права з дотриманням норм процесуального права;

2) обґрунтованості як повного та всебічного з'ясування обставин, що мають значення для справи; доведеності цих обставин через підтвердження достовірними та допустимими доказами, які були належно досліджені в судовому засіданні; відповідності висновків, викладених у судовому рішенні, дійсним обставинам справи.

Суттєві зміни в адміністративному судочинстві як наслідки запровадження в Україні конституційної реформи 2016 р. щодо правосуддя відображені в новій законодавчій регламентації підстав звільнення від доказування, зокрема преюдиційних обставин; обставин, які визнаються учасниками справи, та преюдиційності, що мали важливе значення, оскільки були пов'язані з одним із принципових наслідків набрання законної сили судовим рішенням і зміни їх статусу судом під час реалізації принципів рівності сторін перед законом і судом, змагальності, диспозитивності, офіційного з'ясування всіх обставин у справі, зміст яких істотно розширено в межах застосування нової засади національного судочинства – неприпустимості зловживання процесуальними правами.

Оскільки Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV [2] змінено Законом України від 03 жовтня 2017 р. № 2147-VIII, вбачається необхідність у проведенні порівняльного аналізу законодавчого закріплення підстав звільнення від доказування в адміністративному судочинстві до та після 15 грудня 2017 р. для з'ясування їх обґрунтова-

ності та доцільності. Проблемні аспекти новел і практики застосування підстав звільнення від доказування в цивільному та господарському судочинстві автори вже розглядали в попередніх публікаціях [4; 5].

Огляд останніх досліджень і публікацій. Вивченням різних аспектів підстав звільнення від доказування останнім часом займалися В. Беляневич, С. Васильєв, О. Грабовська, О. Іщенко, В. Комаров, Д. Луспенник, Д. Павленко, М. Павлова, С. Погребняк, С. Фурса та ін., але під різними кутами, тому актуальним є комплексне дослідження.

Формулювання завдання дослідження. Мета статті – з'ясування й уточнення змісту ряду понять, що належать до питань нового законодавчого врегулювання підстав звільнення від доказування через узагальнення, синтез, порівняльно-правовий аналіз адміністративного процесуального законодавства України до та після 15 грудня 2017 р. та формування конкретних пропозицій і рекомендацій щодо усунення прогалин із досліджуваного питання.

Виклад основного матеріалу. Необхідно відзначити, що нормативний зміст ст. 72 КАС [2], яка визначала підстави звільнення від доказування, з 15 грудня 2017 р. було суттєво розширено у відповідній аналогічній ст. 78 зміненого Кодексу адміністративного судочинства України [3] порівняно із його попередньою редакцією. Для полегшеного сприйняття законодавчих змін щодо регламентації підстав звільнення від доказування в адміністративному судочинстві до і після 15 грудня 2017 р. пропонуємо табл. 1.

Отже, зміна підходу законотворця до переміщення положення ч. 1 ст. 78 КАС України, на наш погляд, правильна, оскільки спрямована саме на забезпечення передбачуваності процесуальної поведінки сторін спору й унеможливлення отримання процесуальних переваг недобросовісної сторони спору, що однозначно направлене на забезпечення рівності сторін перед законом і судом під час здійснення правосуддя в адміністративних справах.

Порівняльна таблиця правового регулювання підстав звільнення від доказування за адміністративним процесуальним законодавством України

№	КАС [2] до 15 грудня 2017 р.	КАС України [3] після 15 грудня 2017 р.
	Обставини, які визнаються учасниками справи (сторонами до 15 грудня 2017 р.)	
1	ч. 3 ст. 72 КАС: <i>можуть не доказуватися перед судом, якщо проти цього не заперечують сторони</i> і в суду не виникає сумніву щодо достовірності цих обставин і добровільності їх визнання.	ч. 1 ст. 78 КАС України: не підлягають доказуванню , якщо суд не має обґрунтованого сумніву щодо достовірності цих обставин або добровільності їх визнання + дповнено новою нормою : «Обставини, які визнаються учасниками справи, зазначаються в заявах по суті справи, поясненнях учасників справи, їхніх представників».
	такої норми в КАС не було	ч. 2 ст. 78 КАС України:
	Відмова від визнання обставин приймається судом, якщо сторона, яка відмовляється, доведе, що вона визнала ці обставини внаслідок помилки, яка має істотне значення, обману, насильства, погрози чи тяжкої обставини, або що обставини визнано внаслідок зловмисної домовленості її представника з другою стороною. Про прийняття відмови сторони від визнання обставин суд постановляє ухвалу. У разі прийняття судом відмови сторони від визнання обставин вони доводяться в загальному порядку.	
2	Обставини, визнані судом загальновідомими, не потребують доказування. (зміст однаковий) ч. 2 ст. 72 КАС = ч. 3 ст. 78 КАС України	
3	Преюдиційні (преюдиціальні) обставини:	
3.1	обставини, встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини.	
	ч. 1 ст. 72 КАС	ч. 4 ст. 78 КАС України, зміст по суті змінений доповненням : «якщо інше не встановлено законом».
3.2	такої норми не було	новела ч. 5 ст. 78 КАС України : «Обставини, встановлені стосовно певної особи рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, можуть бути у загальному порядку спростовані особою, яка не брала участі у справі, в якій такі обставини були встановлені».
3.3	ч. 4 ст. 72 КАС: «Вирок суду у кримінальному провадженні або постанова суду у справі про адміністративний проступок, які набрали законної сили, є обов'язковими для адміністративного суду, що розглядає справу про правові наслідки дій чи бездіяльності особи, щодо якої ухвалений вирок або постанова суду, лише в питаннях, чи мало місце діяння та чи вчинене воно цією особою»	ч. 6 ст. 78 КАС України: «Вирок суду в кримінальному провадженні, ухвала про закриття кримінального провадження і звільнення особи від кримінальної відповідальності або постанова суду у справі про адміністративне правопорушення, які набрали законної сили, є обов'язковими для адміністративного суду, що розглядає справу про правові наслідки дій чи бездіяльності особи, стосовно якої ухвалений вирок, ухвала або постанова суду, лише в питанні, чи мали місце ці дії (бездіяльність) і чи вчинені вони цією особою» – зміст цієї частини доповнений юридично грамотними процесуальними уточненнями, але по суті не зазнав змін.
	такої норми не було	новела ч. 7 ст. 78 КАС України : «Правова оцінка, надана судом певному факту при розгляді іншої справи, не є обов'язковою для суду ».
	такої норми не було, оскільки зазначена категорія справ не належала до адміністративної юрисдикції	новела ч. 8 ст. 78 КАС України : «Обставини, встановлені рішенням третейського суду або міжнародного комерційного арбітражу, підлягають доказуванню в загальному порядку при розгляді справи судом».

Вже з 01 вересня 2005 р. в п. 5 ч. 3 ст. 2 КАС добросовісність передбачалася як критерій оцінки адміністративним судом рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах щодо їх оскарження (з 15 грудня 2017 р. – п. 5 ч. 2 ст. 2 КАС України).

Для правильного сприйняття доцільності та необхідності законодавчих нововведень у контексті «обґрунтованого сумніву (у суду) щодо достовірності цих обставин або добровільності їх визнання» спробуємо зробити комплексний аналіз змінених норм КАС України після 15 грудня 2017 р., а саме:

1) детально законодавчо виписані нові обов'язки учасників справи, в т. ч. сприяти своєчасному, всебічному, повному й об'єктивному встановленню всіх обставин справи; подавати наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом, не приховувати докази; надавати суду повні та достовірні пояснення з питань, які ставляться судом, а також учасниками справи в судовому засіданні (п. п. 2, 4, 5 ч. 5 ст. 44 Кодексу);

2) вперше у ст. 75 Кодексу закріплено, які докази є достовірними, а саме: «на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи»;

3) збирання доказів у адміністративних справах не є обов'язком суду, крім випадків, встановлених КАС України, а саме:

3.1. «суд вживає визначені законом заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, у т. ч. щодо виявлення та витребування доказів із власної ініціативи» (ч. 4. ст. 9 Кодексу) – повноваження, яке було притаманне і залишилося виключно в межах реалізації специфічного принципу адміністративного судочинства – офіційного з'ясування всіх обставин у справі;

3.2. суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених КАС України (ч. 3 ст. 77) – на відміну від попередньої редакції аналогічної статті, де законодавчо було виписано дискреційне повноваження суду щодо можливості збирати докази з власної ініціативи (ч. 5 ст. 71 КАС);

3.3. суд не може витребувати докази у позивача в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, окрім доказів на підтвердження обставин, за яких, на думку позивача, відбулося порушення його прав, свобод чи інтересів (ч. 4 ст. 77 Кодексу);

3.4. суд із власної ініціативи може оглянути веб-сайт (сторінку), інші місця збереження даних у мережі Інтернет з метою встановлення та фіксування їх змісту (ч. 7 ст. 81 КАС України);

3.5. якщо подано копію (електронну копію) письмового доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал письмового доказу; якщо оригінал письмового доказу не подано, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (електронної копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги (ч. 6 ст. 94 КАС України), аналогічна норма закріплена в ч. 5 ст. 99 цього Кодексу щодо подання копії (паперової копії) електронного доказу;

3.6. однією з обов'язкових умов для призначення експертизи судом у справі є ситуації, коли висновки експертів викликають сумніви у їх правильності (п. 2 ч. 1 ст. 102 КАС України);

3.7. суд з урахуванням обставин справи має право визначити експерта чи експертну установу самостійно (ч. 3 ст. 102 КАС України);

4) по-новому законодавчо виписана реакція держави на порушення сторонами та їх представниками обов'язків під час доказування:

4.1. через можливість застосування заходів процесуального примусу у вигляді: тимчасового вилучення доказів для дослідження судом (ст. 147 Кодексу) або штрафу як нововведеного заходу (ст. 149 КАС України);

4.2. суд може постановити окрему ухвалу у разі зловживання процесуальними правами СВІ, порушення процесуальних обов'язків, неналежного виконання професійних обов'язків (у т. ч. якщо підписана адвокатом чи прокурором позовна заява містить суттєві недоліки)

або іншого порушення законодавства адвокатом або прокурором; окрема ухвала щодо прокурора або адвоката надсилається органу, до повноважень якого належить притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурора або адвоката відповідно – імперативний припис (ч. 3 ст. 249 КАС України), що узгоджується з попередженням про кримінальну відповідальність свідка (ч. 3 ст. 212 Кодексу), та як можливий негативний наслідок на незаконну поведінку зазначених осіб у вигляді перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами в майбутньому за підстави «встановлення вироком суду або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, які потягли за собою ухвалення незаконного рішення у цій справі» (п. 2 ч. 2 ст. 361 КАС України);

5) новелою ч. 6 ст. 242 КАС України стало положення, відповідно до якого рішення щодо сторони, яка визнала пред'явлену до неї позовну вимогу під час судового розгляду, ухвалюється судом згідно з таким визнанням, лише за умови, що це не суперечить вимогам ст. 189 Кодексу;

6) нові та правильні, на наш погляд, положення ч. 2 ст. 78 КАС України, відповідно до яких визначено, за яких підстав суд приймає заявлену стороною відмову від визнання обставин, необхідно розглядати під кутом того, що «у разі прийняття судом відмови сторони від визнання обставин вони доводяться в загальному порядку»;

7) принципово не можемо погодитися з положеннями ч. 8 ст. 78 КАС України, оскільки відповідно до п. 6, 13 ст. 6 Закону України «Про третейські суди» третейським судам непідвідомчі справи:

– однією зі сторін, у яких є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт під час здійснення ним владних

управлінських функцій на основі законодавства, у т. ч. на виконання делегованих повноважень, державна установа чи організація, казенне підприємство (п. 6);

– за результатами розгляду яких виконання рішення третейського суду потребуватиме вчинення відповідних дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами та іншими суб'єктами під час здійснення ними владних управлінських функцій на основі законодавства, у т. ч. на виконання делегованих повноважень (п. 13) [6], але вони не підпадають і під адміністративну юрисдикцію, тому їх доцільно виключити.

Через реформу правосуддя сьогодні є актуальним переосмислення термінів «преюдиція», «преюдиційність», оскільки в національному законодавстві України немає однозначного їх нормативного закріплення, проте це має особливе принципове значення у правозастосовній діяльності.

До 15 грудня 2017 р. виключно в КАС була окрема стаття з назвою «Наслідки набрання законної сили судовим рішенням», відповідно до якої була законодавчо виписана заборонна норма: «Обставини, які були встановлені постановою, що набрала законної сили в одній адміністративній справі, не можуть оспорюватися в іншій судовій справі» [2]. Тому преюдиційність виступала як самостійне правове поняття та явище в адміністративному судочинстві. Але зазначене перестало існувати з 15 грудня 2017 р., оскільки з однієї ст. 255 КАС зробили три статті: 255, 325, 359 КАС України, в яких виписана процедура набрання рішенням адміністративного суду будь-якої інстанції законної сили, але без вказівки аналогічної заборони.

При виборі та застосуванні норми права до спірних правовідносин адміністративний суд відповідно до ч. 5 ст. 242 КАС України зараховує висновки щодо застосування відповідних норм права, викладені в постановках Верховного Суду [3], зокрема в постанові КАС ВС від 03 грудня 2018 р. по справі № 2а-10503/09/1570, АП № К/9901/6161/18 виклав свою позицію:

«преюдиція – це обов’язковість фактів, установлених судовим рішенням, що набуло законної сили, в одній справі для суду при розгляді інших справ; преюдиційно встановлені факти не підлягають доказуванню (п. 49); звільнення від доказування з підстав встановлення преюдиційних обставин в іншому судовому рішенні варто розуміти так, що учасники адміністративного процесу не зобов’язані повторно доказувати ті обставини, які були встановлені чинним судовим рішенням в іншій <...> справі, якщо в цій справі брали участь особи, щодо яких відповідні обставини встановлені; учасники адміністративного процесу звільнені від надання доказів на підтвердження обставин, які встановлені судом при розгляді іншої <...> справи (п. 50); для спростування преюдиційних обставин учасник адміністративного процесу, який ці обставини заперечує, повинен подати суду належні та допустимі докази (п. 51)» [7].

Відповідно до положень ч. 2 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус судів» від 02 червня 2016 р. «обов’язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом». Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 14 КАС України «обов’язковість судового рішення не позбавляє осіб, які не брали участі у справі, можливості звернутися до суду, якщо ухваленим судовим рішенням вирішено питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов’язки», також зазначені особи мають право на апеляційний перегляд справи й у визначених законом випадках – на касаційне оскарження рішення, лише за умови, що апеляційне йому передувало [3].

Оскільки зазначена норма має прямий зв’язок із нововведеннями ч. 5 ст. 78 цього Кодексу, то для правильного сприйняття їх необхідності та доцільності в контексті «не позбавляє осіб, які не брали участі у справі, можливості звернутися до суду» спробуємо зробити комплексний аналіз змінених норм КАС України після 15 грудня 2017 р., а саме:

1) учасники справи, а також особи, котрі не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси

та (або) обов’язки, мають право на апеляційний перегляд справи й у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення (ч. 1 ст. 13 КАС України);

2) новелою ч. 2 ст. 13 КАС України 2017 р. стало закріплення заборонної норми щодо касаційного оскарження судового рішення суду першої інстанції без його перегляду в апеляційному порядку;

3) право учасників справи, а також осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов’язки на касаційне оскарження рішення (ч. 1 ст. 328 Кодексу), але за умови, яка передбачена в ч. 6 цієї ж статті: «Лише після його перегляду в апеляційному порядку за її апеляційною скаргою», крім випадку, коли судові рішення про права, свободи, інтереси та (або) обов’язки такої особи було ухвалено безпосередньо судом апеляційної інстанції; і тоді «така особа користується процесуальними правами і несе процесуальні обов’язки учасника справи»;

4) вперше на законодавчому рівні в ст. 50 КАС України виписані як імперативні приписи поведінки сторони щодо третьої особи, якщо внаслідок ухвалення судового рішення сторона може набути право стосовно третьої особи або третя особа може пред’явити вимоги до сторони: зобов’язана сповістити цю особу про відкриття провадження у справі; подати до суду заяву про залучення її до участі у справі як третьої особи, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору; повинна додати докази про направлення її копії третій особі; так і негативні наслідки незалучення у справу такої особи стороною: обставини справи, встановлені судовим рішенням, не мають юридичних наслідків при розгляді позову, пред’явленого стороною, яка брала участь у цій справі, до цієї третьої особи або позову, пред’явленого цією третьою особою до такої сторони у разі розгляду справи без повідомлення третьої особи про розгляд справи.

На наш погляд, ці новації є цілком виправданими, оскільки для справедливого розгляду

судових справ із притаманними їм процедурами доказування преюдиція не має бути перешкодою на шляху до встановлення дійсних обставин справи. З погляду стадійності процесу посилення на преюдиційні обставини не завжди були доцільні, оскільки у разі скасування судового рішення, яке набрало законної сили та яким встановлено ці обставини, відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 361 КАС України виникають підстави для перегляду за нововиявленими обставинами всіх тих судових рішень, що їх використали, але за умови, що ці обставини належним чином засвідчені, тобто підтверджені належними і допустимими доказами.

Висновки. Таким чином, на основі вищезазначеного уявляється можливим констатувати, що правова регламентація підстав звільнення від доказування в оновленому адміністративному процесуальному законодавстві України зазнала суттєвих змін порівняно з їх регламентацією до 15 грудня

2017 р., що проявляється у такому: 1) кількість підстав звільнення від доказування залишилася незмінною, хоча у приписах ст. 78 КАС України законодавчо закріплено вісім частин, на відміну від чотирьох, які були в аналогічній ст. 72 КАС в попередній редакції; 2) процедура відмови від обставин, які були визнані учасниками справи, законодавчо виписана більш деталізовано; 3) преюдиційні обставини виписані законодавчо суперечливо; 4) відсутнє законодавче закріплення преюдиційності як вагомого наслідку набрання законної сили судовим рішенням у ст. 255, 325, 359 КАС України; 5) нова норма ч. 7 ст. 78 Кодексу, відповідно до якої «правова оцінка, надана судом певному факту при розгляді іншої справи, не є обов'язковою для суду», на думку авторів, має бути доповненням до ч. 5 ст. 242 КАС України; 6) нова норма ч. 8 ст. 78 КАС України має бути виключена зі статті через недоцільність.

Анотація

Стаття присвячена аналізу підстав звільнення від доказування в адміністративному судочинстві України. Автори звертають увагу на те, що конституційне реформування системи судоустрою і правосуддя в Україні 2016 р. викликало необхідність суттєвих змін у національному судочинстві щодо нового законодавчого закріплення підстав звільнення від доказування, зокрема обставин, які визнаються учасниками справи, та преюдиційних обставин, що мали важливе значення, оскільки були пов'язані з одним із принципів наслідків набрання законної сили судовим рішенням. Здійснено порівняльний аналіз правового регулювання підстав звільнення від доказування за адміністративним процесуальним законодавством України до та після 15 грудня 2017 р. Автори наголошують, що з погляду стадійності адміністративного процесу посилення на преюдиційні обставини не завжди були доцільні, оскільки у разі скасування судового рішення, яке їх встановлювало, виникають підстави для перегляду за нововиявленими обставинами всіх тих судових рішень, що їх використали відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 361 Кодексу адміністративного судочинства України. Автори доходять висновку, що правова регламентація підстав звільнення від доказування в оновленому адміністративному процесуальному законодавстві України зазнала суттєвих змін порівняно з їх регламентацією до 15 грудня 2017 р.: кількість підстав звільнення від доказування залишилася незмінною, хоча законодавчо закріплено у приписах ст. 78 Кодексу адміністративного судочинства України вісім частин, на відміну від чотирьох, які були в аналогічній попередній ст. 72. Вдосконалена правова регламентація процедури відмови від обставин, які були визнані учасниками справи. Преюдиційні обставини виписані законодавчо суперечливо, оскільки відсутнє закріплення преюдиційності як вагомого наслідку набрання законної сили рішенням суду в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: доказування, підстави звільнення від доказування, преюдиційні обставини, преюдиція, преюдиційність, адміністративне судочинство.

Kernoz N.E., Prorochenko V.V. Grounds for dismissal of proof in administrative justice of Ukraine: problematic aspects

Summary

The article is devoted to the analysis of the grounds for dismissal of proof in administrative justice of Ukraine. The authors draw attention to the fact that the constitutional reform of the judiciary and justice system in Ukraine in 2016 caused the necessity of significant changes in the national legal proceedings regarding the new legislative consolidation of the grounds for dismissal of proof, in particular, the circumstances recognized by the parties to the case and the prejudicial circumstances that had important because they were related to one of the fundamental consequences entry of the court decision into legal force. A comparative analysis of the legal regulation of the grounds for dismissal of proof of administrative procedural legislation of Ukraine before and after 15.12.2017 is carried out. The authors emphasize that, from the standpoint of the stages of the process, reference to prejudicial circumstances was not always appropriate, since in the event of the cancellation of a court decision, that set them, there are grounds for reviewing the newly discovered circumstances of all those court decisions that were used in accordance with paragraph third part two of Article 361 of the Code of Administrative Proceedings of Ukraine. The authors conclude that the legal regulation of the grounds for exemption from for dismissal of proof in the updated administrative procedural law of Ukraine for knew significant changes compared to their regulations until 15.12.2017, but the number of reasons for exemption from proof remained unchanged. The prescriptions of Article 78 of the Code of Administrative Proceedings of Ukraine legally secured eight parts, unlike the four parts that were in the same preliminary Article 72. The legal regulation of the procedure for the refusal to acknowledge the circumstances, that were recognized by the parties to the case was improved. Legislative contradictory written prejudicial circumstances. There is no legislative consolidation of the prejudicialness, as a significant consequence entry of the court decision into legal force in administrative justice.

Key words: proof, grounds for dismissal of proof, prejudicial circumstances, prejudice, prejudicialness, administrative justice.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-вр. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2020).
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2020).
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV (у редакції Закону України від 03 жовтня 2017 р. № 2147-VIII). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2020).
4. Керноз Н.Є., Пророченко В.В. Підстави звільнення від доказування в цивільному судочинстві України: нові тенденції. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 69–73.
5. Керноз Н.Є., Пророченко В.В. Підстави звільнення від доказування в господарському судочинстві України: новели та проблемність реалізації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. Т. 1. С. 159–165.
6. Про третейські суди : Закон України 11 травня 2004 р. № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 03.04.2020).
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 2а-10503/09/1570 від 03 грудня 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78296903> (дата звернення: 03.04.2020).